

**Mjölby kommuns
riktlinjer för serveringsärenden
enligt alkohollagen**

1. Inledning.....	3
2. Ansökan om tillstånd.....	3
2.1 Vilka provningar görs?.....	4
2.1.1 Sökandens lämplighet	4
2.1.2 Serveringspersonalens utbildning	4
2.1.3 Serveringsställets lämplighet.....	4
2.2 Alkoholpolitiska olägenheter	4
2.3 Diskriminering	5
3. Lokal och matkrav.....	5
3.1 Matkrav	5
3.2 Tillräckligt antal sittplatser.....	6
3.4 Uteservering	6
4. Serveringstider	6
5. Tillfälliga tillstånd.....	6
5.1 Allmänheten	7
5.1.1 Förutsättningar	7
5.1.2 Vad får serveras?.....	7
5.1.3 Krav på sökanden	7
5.1.4 Serveringsområdet.....	7
5.1.5 Överblickbarhet.....	7
5.2 Slutna sällskap.....	7
5.2.1 Definition av slutet sällskap	7
5.2.2 Ansökan.....	8
5.2.3 Serveringstid.....	8
5.2.4 Undantag från tillståndsplikten	8
5.3 Servering i teater eller konsertlokal	8
5.4 Idrottsanläggningar/ungdomsmiljöer	8
6. Tillsyn.....	9
6.1 Förebyggande tillsyn	9
6.2 Inre tillsyn	9
6.3 Yttre tillsyn.....	9
6.4 Sanktioner.....	9
7. Öl – ”Folköl”	10
7.1 Allmänt.....	10
7.2 Lokalen måste vara godkänd.....	10
7.3 Alla får inte sälja öl	10
7.3 Egentillsynsprogram.....	11
7.4 Öl kan tas i beslag	11
7.5 Tillsynsavgift.....	11
7.6 Servering av öl	11
7.7 Åldersgräns 18 år	11
7.8 Straff.....	11
7.9 Alkoholagens sanktionsmöjligheter	11
7.10 Tillsyn.....	11
8. Övrigt	12
8.1 Utbildning.....	12
8.2 Alkohol- och drogpolicy på restaurangen	12
8.3 Information.....	12

1. Inledning

Sveriges kommuner har enligt alkohollagen (2010:1622) möjlighet, att inom ramen för lagstiftningen, utforma alkoholpolitiska program med riktlinjer för tillståndsgivningen på alkoholområdet. Kommunens riktlinjer skall vara så utformade att en sökande, genom att ta del av riktlinjerna, i förväg skall kunna bedöma om det går att få ett tillstånd eller ej. Alkohollagstiftningen är i första hand en social skyddslagstiftning och dess huvudsakliga syfte och mål är att begränsa alkoholens skadeverkningar. Samhällets alkoholpolitik skall begränsa konsumtionen av alkohol och motverka alkoholskador, detsamma gäller för serveringspolitiken. Samtidigt finns det ett samhällsintresse av att det på orten finns restauranger där människor kan samlas och äta och dricka under trivsamma former. Alkoholpolitiken skall inte utgöra något hinder för den sociala samvaron, men i de fall alkoholpolitiska hänsyn ställs mot företagsekonomiska eller näringspolitiska bör den alkoholpolitiska hänsynen ha företräde. Ordning, nykterhet och trevnad skall råda vid servering.

Kommunen är som tillstånds- och tillsynsmyndighet ansvarig för att tillse att restaurangnäringen lever upp till alkohollagens regler, särskilt när det gäller att undvika att underåriga får tillgång till alkohol och tobak. Tydliga riktlinjer är en del av detta ansvar. Som grund för bedömning och tolkning av alkohollagen följer Mjölby kommun Statens Folkhälsoinstitutets rekommendationer om hur de olika bestämmelserna i alkohollagen skall tillämpas.

I Mjölby kommun är omsorgs- och socialnämnden ansvarig för tillstånds- och tillsynsfrågorna. Tillstånds- och tillsynsärenden enligt alkohollagen handläggs av kommunens alkoholhandläggare. Ytterligare information lämnas av kommunens alkoholhandläggare.

2. Ansökan om tillstånd

Ansökan om tillstånd görs på en särskilt utformad ansökningsblankett vilken kan hämtas hos eller rekvideras från alkoholhandläggaren. Till ansökan skall bifogas de handlingar som enligt anvisningarna krävs. Ett tillståndsärende kan inte avgöras förrän ansökningshandlingarna är kompletta och ansökningsavgiften tillfullo är betald. Det är sökandens ansvar att tillse att handlingarna är fullständiga. From 2011-01-01 måste alla som söker serveringstillstånd genomgå ett kunskapsprov i alkohollagen hos kommunen. I alkoholförordningen (2010:1636) § 10 finns undantag från skyldigheten att genomgå kunskapsprov vid ansökan om tillstånd för servering eller för provsmakning. Undantag kan göras för den som i samma kommun har serveringstillstånd och som minst motsvarar aktuell ansökan och vars kunskaper det inte finns några skäl att ifrågasätta. Undantag kan också göras för den som i annan kommun har serveringstillstånd och som minst motsvarar den aktuella ansökan och kan dokumentera flera års erfarenheter utan anmärkningar.

Ansökningshandlingar skickas till:

Mjölby kommun

Omsorgs- och socialnämnden

595 80 Mjölby

Ansökan skall med hänsyn till den komplicerade handläggningen göras i god tid. Vid nyansökan bör ansökan inlämnas minst tre månader före det att tillståndet skall börja gälla. Gäller tillståndet tillfällig alkoholservering eller servering till slutet sällskap är handläggningstiden kortare. För tillfällig alkoholservering till allmänheten skall ansökan vara alkoholhandläggaren tillhanda senast 6 veckor innan beslutet skall börja gälla. Vid ansökan om serveringstillstånd för slutna sällskap skall denna vara alkoholhandläggaren tillhanda 10 arbetsdagar innan beslutet skall börja gälla.

2.1 Vilka prövningar görs?

Vid en prövning av ansökan om serveringstillstånd bedöms följande:

2.1.1 Sökandens lämplighet

Enligt 8 kap 12 § alkohollagen får serveringstillstånd meddelas endast den som visar att han eller hon med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden och omständigheter i övrigt är lämplig att utöva verksamheten. Sökanden skall vara lämplig för den socialt ansvarsfulla uppgiften att servera spritdrycker, vin och starköl. Sökandens branschvana och kunskaper i alkohollagstiftningen prövas. Vid tillståndsprövningen skall särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter gentemot det allmänna. Ekonomisk misskötsamhet kan vara ett skäl för att ge avslag på ansökningar om serveringstillstånd. Ekonomiskt misskötsamma tillståndshavare kan på ett felaktigt sätt skaffa sig konkurrensfördelar och försvåra för seriösa tillståndshavare att hävda sig. Risken finns att en person som missköter sin ekonomi även kan bli mindre noggrann att efterleva övriga regler för alkoholservering. Den ekonomiska prövningen grundar sig framför allt på uppgifter från Skatteverket och Kronofogdemyndigheten. I det fall den sökande tidigare inte skött sina skyldigheter gentemot staten skall en ansökan om serveringstillstånd ifrågasättas. Vid ansökan om serveringstillstånd görs även en vandelsprövning av Polismyndigheten i Östergötlands län. I det fall sökanden är dömd eller misstänkt för brott som har direkt anknytning till ett serveringstillstånd, exempelvis bokföringsbrott, misshandel, olaga diskriminering eller rattfylleri, skall ansökan ifrågasättas.

2.1.2 Serveringspersonalens utbildning

Samtlig personal som anmäls som serveringsansvarig av sökanden bör ha genomgått utbildningen Ansvarsfull alkoholservering eller motsvarande innan serveringstillstånd kan meddelas. Om inte så bör dessa och övrig serveringspersonal vara utbildade i Ansvarsfull alkoholservering inom ett år efter det att serveringstillstånd meddelats.

2.1.3 Serveringsställets lämplighet

Serveringstillstånd får meddelas endast om serveringsstället har ett kök för allsidig matlagning och tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Serveringsstället skall ha ett med hänsyn till omständigheterna tillräckligt antal sittplatser för gäster. Serveringsstället skall även vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. Serveringstillstånd kan inte meddelas om lokalerna inte i sin helhet är godkända utan anmärkning av Räddningstjänsten.

2.2 Alkoholpolitiska olägenheter

Enligt alkohollagen 8 kap 17 § kan serveringstillstånd vägras om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Kommunen måste alltid göra denna bedömning och som exempel kan nämnas:

- De fall där polismyndigheten avstyrker ansökan med hänvisning till ordningsproblem på serveringsstället eller i dess närmaste omgivning.
- De fall där miljöförvaltningen avstyrker ansökan med hänvisning till att närboende utsätts eller riskerar att utsättas för bullerstörningar från serveringsstället.
- De fall där kommunen har kännedom om missförhållanden på serveringsstället eller angående sökandens lämplighet.
- Serveringstillstånd skall inte heller medges till sexklubbar eller uttalat drogliberala

rörelser.

- Ansökningar i områden där nya/ytterligare serveringstillstånd kan befaras orsaka alkoholpolitiska olägenheter. Kommunen skall särskilt beakta närhet till idrottsplatser, skolor och annan verksamhet som berör barn och ungdom.

Om en eller flera av ovanstående faktorer föreligger kan serveringstillstånd vägras även om alkohollagens övriga krav är uppfyllda. Att det föreligger risk för bullerstörningar vid en restaurangetablering behöver inte alltid innebära att en ansökan avslås. Ett alternativ är att serveringstiden begränsas eller att tillståndet förenas med vissa villkor.

2.3 Diskriminering

I brottsbalkens 16 kap 9 § anges att en näringsidkare som diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att inte gå honom till handa på de villkor som näringsidkaren i sin verksamhet tillämpar i förhållande till andra, skall dömas för olaga diskriminering till böter eller fängelse i högst ett år.

Vad som sägs i första stycket om en näringsidkare tillämpas också på den som är anställd i näringsverksamhet eller annars handlar på en näringsidkares vägnar samt på den som är anställd i allmän tjänst eller innehar allmänt uppdrag.

För olaga diskriminering döms även anordnare av allmän sammankomst eller offentlig tillställning och medhjälpare till sådan anordnare, om han diskriminerar någon på grund av ras, hudfärg, nationella eller etniska ursprung eller trosbekännelse genom att vägra honom tillträde till sammankomsten eller tillställningen på de villkor som gäller för andra.

Om någon som avses i första till tredje styckena på sätt som där sägs diskriminerar annan på grund av att denne har homosexuell läggning, döms likaledes för olaga diskriminering. Den restaurang som nekar någon inträde, tvingar någon att lämna restaurangen eller i övrigt behandlar någon oförmånligt på grund av etnisk bakgrund eller sexuell läggning riskerar att dömas för olaga diskriminering.

Enligt regeringens proposition 2000/01:97 skall vid tillståndsprövningen särskild hänsyn tas till om sökanden är laglydig och benägen att fullgöra sina skyldigheter gentemot det allmänna. Om en tillståndshavare i sin restaurangverksamhet, eller anställda i denna verksamhet, fälls till ansvar för olaga diskriminering bör det kunna innebära att serveringstillståndet ifrågasätts. Detta är ett brott som har anknytning till serveringsrörelsen och måste bedömas som allvarligt.

Mjölby kommun skall verka för att motverka olaga diskriminering i samband med restaurangbesök och med detta förhindra att någon blir särbehandlad och exempelvis nekas inträde till restauranger.

3. Lokal och matkrav

3.1 Matkrav

Ett stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten får medges endast om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gäster ska erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Folkhälsinstitutet rekommenderar att restaurangverksamheten har en meny som har minst fem förrätter, fem huvudrätter och fem desserter. Efter klockan 23.00 behöver endast ett fåtal enklare rätter

serveras. Vid tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten samt till slutet sällskap behöver endast tillredd mat tillhandahållas på serveringsstället.

3.2 Tillräckligt antal sittplatser

Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matsservering.

3.3 Nödvändiga tillstånd för restaurangdriften ska föreligga

För att serveringstillstånd ska beviljas förutsätter det att andra nödvändiga tillstånd för restaurangdriften föreligger. Exempelvis ska det finnas besittningsrätt till lokalen, bygglov, e-registrering av livsmedelslokal, polistillstånd enligt ordningslagen samt att lokalen är lämplig för sitt ändamål sett ur brand-och utrymningsynpunkt. Vid servering till slutet sällskap ställs något lägre krav på lokalens utformning.

3.4 Uteservering

Serveringstillstånd kan beviljas för uteservering då den är anlagd i direkt anslutning till befintligt serveringsställe med serveringstillstånd. Uteserveringen skall vara ett klart avgränsat område och serveringsansvarig personal skall kunna överblicka området så att en betryggande tillsyn kan ske. Serveringstillstånd kan beviljas med villkor om bordsservering i de fall det anses nödvändigt med hänsyn tagen till överblickbarheten på serveringsområdet. Serveringsytan på en uteservering skall bestå av sittplatser vid bord. Senare serveringstid än klockan 01.00 medges inte för uteserveringar.

Markupplåtelse skall ha beviljats av kommunen eller privat värd, för gatumark krävs även polismyndighetens tillstånd. Kommunen skall även ha meddelat bygglov för uteserveringen. Uteserveringen skall uppfylla miljöförbundets krav på livsmedelshantering. Lagad mat skall tillhandahållas under hela serveringstiden.

Serveringstillstånd för uteservering skall vara tidsbegränsat. Om alkoholpolitiska olägenheter i form av ordningsstörning uppstår i samband med uteserveringen kan serveringstiden för denna begränsas. I de fall restaurangen har en uteservering med permanent bygglov kan serveringstillstånd för uteserveringen medges året runt efter särskild prövning. Särskild hänsyn skall då tas till polismyndighetens, räddningstjänstens och miljökontorets yttranden.

4. Serveringstider

Normal serveringstid i Mjölby kommun är klockan 11.00 – 01.00. I de fall polismyndigheten beviljar tillstånd för offentlig tillställning kan serveringstiden förlängas till klockan 02.00. Serveringstid till 03.00 kan beviljas endast vid speciella tillfällen och efter särskild prövning, särskild hänsyn skall då tas till polismyndighetens och miljökontorets yttranden.

Serveringsstället skall vara utrymt senast 30 minuter efter serveringstidens utgång.

5. Tillfälliga tillstånd

Tillståndsgivningen till tillfällig alkoholservice bör vara restriktiv. Den restriktiva tillståndsgivningen bör tillämpas med hänsyn till etablerade restaurangers ekonomiska förutsättningar och konkurrens på lika villkor. Tillfälliga serveringstillstånd kan sökas för servering till allmänheten eller till slutna sällskap. En person och/eller ett bolag kan per år högst få tillstånd vid tolv tillfällen.

5.1 Allmänheten

5.1.1 Förutsättningar

Evenemanget, som alkoholservingen ingår i, skall vara seriöst. Stor restriktivitet gäller för serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller andra evenemang som främst riktar sig till ungdomar. Detsamma gäller för utpräglat dryckesinriktade evenemang. Tillfälliga serveringstillstånd bör knytas till juridiska eller fysiska personer som har befintliga serveringstillstånd eller branschfarenhet. Grundregeln för festivaler och tillfällig servering är att det rör sig om en kortare tidsperiod. Enda undantaget från detta är när evenemanget har anknytning till ett betydande och seriöst huvudevenemang som löper under en längre tid. Vid prövningen av serveringstidens längd skall miljökontorets och polismyndighetens bedömning av risk för störning av grannar och ordning ha stor betydelse. Senare serveringstid än klockan 01.00 medges inte vid tillfällig servering.

5.1.2 Vad får serveras?

Servering av spritdrycker bör inte medges vid tillfällig servering till allmänheten.

5.1.3 Krav på sökanden

Sökanden måste uppfylla alkohollagens lämplighetskrav för att kunna få serveringstillstånd för servering av öl, vin och andra jästa alkoholdrycker och eventuellt sprit. Den som söker serveringstillstånd skall vara personligt och ekonomiskt lämplig. En grundförutsättning för serveringstillstånd är att kraven från polismyndigheten, räddningstjänsten och miljökontoret är uppfyllda samt att rätten att disponera marken eller lokalen kan styrkas. Vidare krävs att sökanden har fullgjort sina skyldigheter gentemot det allmänna, det vill säga betalat skatter och avgifter i tid. Vid tillståndsprövningen läggs särskild vikt vid Skatteverkets yttrande.

5.1.4 Serveringsområdet

Servering skall ske inom en avgränsad yta där den övervägande delen upptas av sittplatser. Det skall finnas acceptabla avgränsningar där serveringen sker och kraven i ordningslagen skall följas. In- och utsläpp till serveringen samt övervakning av den allmänna ordningen inom serveringsområdet skall skötas av erforderligt antal ordningsvakter. Bedömning av antalet ordningsvakter görs i samråd med polismyndigheten. Det är tillståndshavarens skyldighet att svara för att ordning och nykterhet upprätthålls på och i omedelbar anslutning till serveringen.

5.1.5 Överblickbarhet

Ett viktigt krav är att serveringsytan skall vara överblickbar, bland annat eftersom serveringspersonalen skall kunna kontrollera vilka gäster som får tillgång till alkoholdrycker. Serveringspersonalen skall även kunna upptäcka om olägenheter uppstår.

5.2 Slutna sällskap

Serveringstillstånd kan ges för servering i förening, företag eller annat slutet sällskap. För servering i slutet sällskap ställs enligt alkohollagen bland annat lägre krav på kök än vid servering till allmänheten.

5.2.1 Definition av slutet sällskap

- Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer som har någon form av gemensamt intresse, exempelvis förening eller annan sammanslutning. Det gemensamma intresset skall avse något utöver den tillställning där alkoholdrycker serveras.

- Vid varje tillfälle då alkoholservice till slutet sällskap sker skall arrangören i förväg kunna ange vilka personer som deltar.
- Serveringslokalen får inte vara öppen för inläpp av nya gäster under pågående tillställning. Det förhållandet att entréavgifter tas ut och att lokalen är öppen för nya gäster under det att tillställningen pågår medför att serveringen bedrivs till allmänheten. För detta krävs serveringstillstånd till allmänheten.
- Lagad mat skall serveras vid tillställningen. Förtäringen av mat skall ske vid gemensam sittning. Lättdrycker, till exempel alkoholfritt vin, lättöl, läsk och vatten, skall tillhandahållas.

5.2.2 Ansökan

I ansökan om serveringstillstånd skall tillställningens art och till vilka servering skall ske redovisas. Sökanden skall vara personligt och ekonomiskt lämplig. För en förening utgörs underlaget för en prövning av dess stadgar, verksamhetsberättelse och styrelsesammansättning. Företag skall bifoga registreringsbevis och privatpersoner personbevis. En förteckning där kraven enligt alkohollagen framgår skall undertecknas av företrädaren för föreningen eller sammanslutningen.

5.2.3 Serveringstid

Normal serveringstid är mellan 11.00 - 01.00. Efter särskild prövning kan serveringstid till 02.00 medges.

Priset på alkoholdrycker får i sammanhanget, efter skäligt pålägg, inte vara lägre än inköpspriset. Annonsering i massmedia eller liknande är inte tillåtet. Ungdomar under 18 år får inte serveras alkoholdrycker.

5.2.4 Undantag från tillståndsplikten

Undantag från tillståndsplikten för tillfälligt tillstånd till slutet sällskap görs om samtliga följande kriterier är uppfyllda:

1. Serveringen ordnas utan vinstintresse,
2. i andra lokaler än där det bedrivs yrkesmässig försäljning av alkoholdrycker eller lättdrycker,
3. vid ett enstaka tillfälle till vissa i förväg bestämda personer, och
4. utan annan kostnad för deltagarna än kostnaden för inköp av dryckerna.

5.3 Servering i teater eller konsertlokal

Enligt alkohollagen får tillstånd ges till servering av vin och/eller starköl utan krav på att lagad mat tillhandahålls. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen i foajé till teater eller konsertlokal. Särskild restriktivitet bör iaktas när det gäller ansökan om pausservice i samband med utpräglade ungdomsevenemang.

5.4 Idrottsanläggningar/ungdomsmiljöer

Alkoholservice till idrottspublik på läktare tillåts inte. Om serveringstillstånd skall komma ifråga skall en restaurang finnas i en avgränsad del av idrottsanläggningen.

Alkoholserving på idrottsanläggningar skall inte inkräkta på en av samhällets grundläggande alkoholpolitiska värderingar, nämligen att idrott och alkohol inte hör ihop. I de fall alkoholserving är aktuell på idrotts- och nöjesplatser är det viktigt att serveringen sker under restaurangmässiga former och att beslutet förenas med lämpliga föreskrifter om hur serveringen skall bedrivas.

6. Tillsyn

Den omedelbara tillsynen över efterlevnaden av bestämmelserna om servering av spritdrycker, vin och starköl utövas av kommunen och av polismyndigheten. Enligt alkohollagen skall kommunen, polis- och kronofogdemyndigheten samt skatteverket lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten behöver för fullgörandet av sin uppgift.

Alkohollagen anger vidare att tillsynsmyndigheten har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är ett viktigt instrument för att restaurangverksamheten skall kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Att så sker är en förutsättning för att branschen skall kunna konkurrera på sunda och lika villkor. Tillsyn bedrivs på tre olika nivåer - förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn.

6.1 Förebyggande tillsyn

Med förebyggande tillsyn menas förebyggande arbete i form av information till tillståndshavare/sökande och medverkande i utbildningar. Som exempel på förebyggande tillsyn kan nämnas tillståndsmyndighetens medverkan i Ansvarsfull alkoholserving, en utbildning som arrangeras i samverkan mellan kommunerna i västra länsdelen. Syftet med den förebyggande tillsynen är att informera och göra tillståndshavaren uppmärksam på de krav som alkohollagen ställer så att brister i verksamheten inte uppstår.

6.2 Inre tillsyn

Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om frågor av ekonomisk art och tillståndshavarens vandel. Restaurangernas försäljning följs även upp genom restaurangrapporter som lämnas in en gång om året och som ligger till grund för den tillsynsavgift som debiteras tillståndshavaren.

6.3 Yttre tillsyn

Med yttre tillsyn menas den tillsyn som kontinuerligt utförs av kommunens alkoholhandläggare. Varje restaurang med serveringstillstånd skall besökas minst två gånger per år. De serveringsställen som har en ungdomlig publik eller där risken för att alkoholpolitiska olägenheter uppstår finns, besöks mer regelbundet. Tillsynen innebär en kontroll av att restaurangens alkoholserving sker i enlighet med det utfärdade tillståndet och att den inte bryter mot gällande lag. Bedömningar av ordningsläget i och utanför restaurangen, graden av berusning hos gästerna och kontroll av att servering till minderåriga inte bedrivs är viktiga delar av den yttre tillsynen. Tillsynen omfattar även kontroll av att marknadsföringen av alkoholdrycker på serveringsstället och i dess omedelbara närhet sker på ett måttfullt sätt. Den ekonomiska skötsamheten granskas genom exempelvis kassa- och personalkontroll och utförs då oftast i samverkan med skatteverket. I samarbete med polismyndigheten kontrolleras bland annat förekomst av illegal alkohol samt narkotika.

6.4 Sanktioner

Kravet på skötsamhet och personlig lämplighet hos tillståndshavaren kvarstår även efter det att serveringstillståndet beviljats. Åtgärder kan vidtas mot en tillståndshavare som visar

bristande lämplighet även om han/hon skött serveringen av alkoholdrycker i enlighet med lagen. Till exempel så återkallas serveringstillståndet vid en konkurs.

I de fall olägenheter har uppstått vid serveringen av alkoholdrycker, eller om tillståndshavaren inte följt de för servering eller serveringstillstånd gällande bestämmelserna kan erinran, varning eller återkallelse meddelas av kommunen. Erinran används vid lindriga förseelser. Varning används som påföljd vid förseelser som är allvarliga, fast dock inte så allvarliga att återkallelse är nödvändig. Det kan till exempel vara brister i ekonomiskt hänseende eller den personliga lämpligheten samt att servering av underårsk skett. Har erinran erhållits upprepade gånger för samma typ av förseelser bör varning tilldelas. Har tillståndshavare blivit tilldelad en eller flera varningar och gör sig skyldig till ytterligare förseelser eller låter bli att rätta till missförhållande som leder till varning ska tillståndet dras in. Erinran eller varning ska vara ett förstahandsalternativ vid överträdelse av bestämmelserna i alkohollagen. I allvarligare fall ska återkallelse kunna ske utan föregående erinran eller varning.

Om serveringstillståndet ifrågasätts blir tillståndshavaren alltid underrättad och har möjlighet att lämna sina synpunkter innan socialnämnden fattar beslut om erinran, varning eller återkallelse.

Föreligger brott enligt alkohollagen kommer detta också att anmälas till Polismyndigheten. Kommunens beslut i ansöknings- och tillsynsärenden kan överklagas hos Förvaltningsrätten. Överklagandet ska vara skriftligt och ska vara inkommet till Omsorgs- och socialnämnden senast tre veckor från den dag den klagande fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas. Alkoholhandläggaren kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid, överväger om beslutet ska ändras och vidarebefordrar sedan skriften till Förvaltningsrätten.

7. Öl – ”Folköl”

7.1 Allmänt

Sedan den 1 januari 1995 finns det ingen tillståndsplikt för försäljning (detaljhandel och servering) av öl vilket innebär att det under vissa förutsättningar är tillåtet att bedriva detaljhandel med och servering av öl. Observera att öl innehållande 2,25 - 2,8 volymprocent lyder under alkohollagens försäljningsbestämmelser på samma sätt som öl innehållande max 3,5 volymprocent.

Från den 1 juli 2001 är den som bedriver försäljning av öl skyldig att anmäla detta till kommunen. Denna anmälan skall ske senast när försäljningen påbörjas.

7.2 Lokalen måste vara godkänd

För detaljhandel gäller att verksamheten bedrivs i en lokal som är registrerad som livsmedelslokal enligt livsmedelslagen. Det är miljöförvaltningen som kontaktas vid registrering av livsmedelslokaler och den som vill få en sådan ansökan kan kontakta Miljökontoret, Stadshuset, Burensköldsvägen 11, tel. 0142 – 850 00.

7.3 Alla får inte sälja öl

En förutsättning för detaljhandel med öl är att det säljs matvaror i butiken. Butiken skall ha ett brett sortiment av matvaror, Ett brett sortiment kan vara konserver, mejeriprodukter, charkprodukter, smörgåsar, frysta varor, bröd och grönsaker. Det räcker inte att butiken har någon eller några av dessa varutyper i sitt sortiment. Butiken skall dessutom ha ett flertal av varje varutyp till försäljning, alltså flera konserver, mejeriprodukter, charkprodukter, smörgåsar, frysta varor, bröd och grönsaker. Glass, godis, chips, kaffe och te anses inte vara

matvaror. Godiskiosker, tobaksaffärer, spel- och videobutiker får *endast* sälja öl om de samtidigt uppfyller ovanstående krav.

Vid servering av öl är det en förutsättning att mat serveras. Mat i samband med servering är lagad varm mat. Minimikravet kan vid servering av öl anses vara uppfyllt om det t. ex serveras varma smörgåsar, varm korv, hamburgare eller skaldjur.

7.3 Egentillsynsprogram

Den som bedriver försäljning av öl skall utöva särskild tillsyn över försäljningen. För denna tillsyn skall det finnas ett för verksamheten lämpligt program (egentillsynsprogram).

7.4 Öl kan tas i beslag

Den som innehar öl i uppenbart syfte att olovligen sälja dem döms för olovligt innehav av alkoholdrycker. Detta innebär att öl som uppenbarligen finns för försäljning i lokal som inte uppfyller alkohollagens bestämmelser (inte godkänd livsmedelslokal eller otillräckligt matvaruutbud) får beslagtas av polismyndigheten.

7.5 Tillsynsavgift

Kommunen får ta ut tillsynsavgift av den som bedriver anmälningspliktig servering av eller detaljhandel med öl och där kommunallagens självkostnadsprincip gäller.

Kommunfullmäktige beslutade vid sitt sammanträde den 23 oktober 2001 att ta ut en tillsynsavgift på 1.000 kr per försäljningsställe/år.

7.6 Servering av öl

För servering av öl klass II gäller dels att verksamheten bedrivs i en lokal som är godkänd som livsmedelslokal enligt ovan samt dels att servering av mat samtidigt bedrivs i lokalen.

7.7 Åldersgräns 18 år

Den som lämnar ut/serverar öl klass II, liksom andra alkoholdrycker, är skyldig enligt alkohollagen att förvissa sig om att den som köper eller beställer drycken verkligen har fyllt 18 år. Dessutom gäller att öl inte får lämnas ut till någon som är märkbart påverkad av alkohol eller annat berusningsmedel.

7.8 Straff

Brott mot dessa bestämmelser betraktas som olovlig dryckeshantering och kan leda till böter eller fängelse i högst sex månader.

7.9 Alkohollagens sanktionsmöjligheter

Kommunen har dessutom möjlighet enligt 7 kap.21 alkohollagen att förbjuda fortsatt försäljning av öl klass II ifall verksamheten föranleder olägenheter ifråga om ordning och nykterhet eller om bestämmelserna i alkohollagen inte följs. Ett sådant förbud gäller i sex eller tolv månader.

7.10 Tillsyn

Kommunen och polismyndigheten utövar också tillsyn över detaljhandeln med öl. Enligt alkohollagen skall, polis-, kronofogde- och skattemyndighet lämna de uppgifter som tillståndsmyndigheten behöver för att kunna fullgöra sin uppgift. Alkohollagen anger vidare att kommunen vid tillsyn har rätt till tillträde till lokaler och rätt att del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att verksamheten skall kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser.

8. Övrigt

8.1 Utbildning

I samarbete med kommunerna i västra länsdelen erbjuder Mjölby kommun en utbildning i Ansvarsfull alkoholservice och vänder sig till tillståndshavare och serveringspersonal på restauranger i västra länsdelen. Målsättningen är att all serveringspersonal skall genomgå denna utbildning.

8.2 Alkohol- och drogpolicy på restaurangen

För att underlätta det praktiska och vardagliga arbetet med alkoholservice på en restaurang kan restaurangägare tillsammans med sin personal utforma en alkohol- och drogpolicy. I policyn kan riktlinjer skrivas ner för att få en trivsamt miljö på restaurangen. Dessa riktlinjer kan gälla gentemot gästerna, de anställda och i förhållande till gäster. När policyn är antagen kan den sättas upp i till exempel entrén, baren, garderoben och på toaletten för att tydliggöra för gästen vilka regler som gäller på restaurangen. En tydlig policy underlättar för den anställda i det fall diskussioner med gäster uppstår, den anställda kan hänvisa till policyn som stöd för det han eller hon säger. Exempel på riktlinjer kan vara följande: onyktra gäster avvisas, vi serverar ej underåriga, hot och våld mot personal och gäster medför avvisning och/eller polisanmälan.

När det gäller anställda kan policyn innebära riktlinjer för hur man skall uppträda gentemot gäster, vilka skyldigheter man har som anställd, vilka krav arbetsgivaren kan ställa på de anställda. Vidare kan policyn innehålla ett förtydligande av vilka skyldigheter som ligger på den anställda och vilka som ligger på arbetsgivaren. Arbetsgivaren kan ställa kravet att om den anställda bryter mot policyn kan detta ytterst leda till att anställningen ifrågasätts. Exempel på riktlinjer kan vara följande: den anställda får inte förtära alkohol under arbetstid, den anställda skall avstå från användning av narkotika, efterfester i serveringslokaler är inte tillåtna.

Kommunens alkoholhandläggare kan vara en samtalspartner när restaurangägare utformar en alkohol- och drogpolicy för sin restaurang.

8.3 Information

För ytterligare information om allmänna förutsättningar för olika tillstånd enligt alkohollagen kan kontakt tas med kommunens alkoholhandläggare. Information finns även på Statens Folkhälsoinstituts hemsida www.fhi.se under rubriken tillsyn. Där finns länkar till alkohollagen samt handbok alkohollagen.